

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 31

van **KARL VANLOUWE**

datum: 16 oktober 2023

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Europese Chips Act - Oprichting European Semiconductor Regions Alliance (ESRA)

Op 7 september 2023 werd in het kader van de uitvoering van de Europese Chipverordening (EU Chips Act) de European Semiconductor Regions Alliance opgericht. Bedoeling van dit politiek netwerk bestaande uit verschillende regio's is om de groei en de competitiviteit te stimuleren van de halfgeleiderindustrie in de regio's en in Europa als geheel. Het wil verder de waardeketens in deze industrie versterken en eventuele unilaterale afhankelijkheid reduceren. Zo wil dit initiatief de positie van Europa versterken in de globale competitie op dit domein.

De minister-president ondertekende als vertegenwoordiger van één van de 27 regio's een gezamenlijk document met de tien belangrijkste doelstellingen.

Zo eisen de regio's "een langetermijndefinitie van de middelen in het meerjarig financieel kader van de EU om de Europese halfgeleiderproductie te verhogen, evenals de best mogelijke ondersteuning en concurrentievoorwaarden voor de regio's in het kader van de European Chips Act". Ook vragen de regio's aan de Europese Commissie om "het criterium van 'pioniersfaciliteiten' ruim te interpreteren om de grootst mogelijke flexibiliteit en snelheid te bereiken in het onderzoek en de toekenning van staatssteun in de halfgeleiderindustrie en oplossingen te ontwikkelen en te implementeren voor een meer duurzame productie van halfgeleiders in het kader van de Europese Green Deal".

Het is uiteraard een goede zaak dat de Europese regio's elkaar vinden om de samenwerking op het vlak van halfgeleiders te versterken. Het blijft daarnaast evenwel uitkijken naar de uitrol van de eerste pijler van de Chips Act, zijnde de technologische capaciteitsopbouw en het versterken van innovatie en onderzoek. Zo zou er in dat kader ook een Gemeenschappelijke Onderneming Chips (Chips-GO/Chips JU) worden opgericht. Deze Chips-GO zou een publiek-privaat partnerschap zijn met de Single Basic Act (SBA) als juridische basis. Na de goedkeuring van de SBA zou de Chips-GO van start gaan en zouden bedrijven als imec, die gespecialiseerd zijn in onderzoek en innovatie van semiconductors, kunnen intekenen op het werkprogramma.

Zowel de Chips Act als de SBA zijn ondertussen goedgekeurd door de Raad op 25 juli 2023 en zijn op 21 september in werking getreden. Over de juiste verdeling van de Europese budgetten als de financiering vanuit de Commissie is nog niet zoveel bekend. Op 8 februari 2022 liet De Tijd nog weten dat imec op zijn minst 1 miljard euro aan steunmiddelen zou ontvangen om een leidende rol op te nemen in de ambities van de Europese Commissie.

1. Kan de minister-president toelichting geven bij de nieuw opgerichte ESRA? Graag duiding bij de doelstellingen en opzet, alsook de samenstelling en werking van de Alliantie.
2. Welke concrete acties worden er in het kader van dit netwerk ondernomen om samenwerking te bevorderen tussen de bedrijven in de verschillende regio's?
3. Hoe reageert de Europese Commissie op de oprichting en in het bijzonder op de geformuleerde doelstellingen en vragen? Laat de Commissie voldoende ruimte voor de regio's om proactief samenwerkingsprojecten uit te bouwen?
4. De indicatieve timing voor Chips-Go en het werkprogramma was vooropgesteld voor het eind van het derde kwartaal van 2023. Chips-GO zou zijn gepubliceerd.
Heeft de minister-president zicht op het werkprogramma? Is er zicht op de krachtlijnen?
5. Chips-GO moet een werkprogramma voorleggen waar private bedrijven op moeten intekenen.
Is er naast deze van bovenaf gestuurde manier van werken ook mogelijkheid tot initiatief vanuit de sector?
6. De Chips Act werd ook aangehaald in de laatste versie van het Projectplan voor het EU Voorzitterschap.
Welke ambities heeft de Vlaamse Regering nog in dit kader tijdens het EU-voorzitterschap, naast het afronden van de EU-wetgeving ter zake?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 31 van 16 oktober 2023

van **KARL VANLOUWE**

1-3. Op 6 maart 2023 heeft de Vrijstaat Saksen, naast Vlaanderen een toonaangevende halfgeleiderlocatie in Europa, het proces gestart om een "European Semiconductor Regions Alliance" (ESRA) op te richten. Toen ondertekenden 13 regio's uit negen EU-lidstaten, waaronder Vlaanderen, in Brussel een intentieverklaring om ESRA op te richten. De weken nadien is de Vrijstaat Saksen binnen Europa actief op zoek gegaan om haar missie te versterken. Op 7 september 2023 is in mijn aanwezigheid ESRA, in het gebouw van het Comité van de Regio's in Brussel, officieel opgericht.

Het doel van de alliantie is de groei en het concurrentievermogen van de halfgeleiderindustrie in de deelnemende regio's en in Europa te bevorderen. Om dit doel te bereiken zullen de deelnemende regio's kennis en beste praktijken delen, samenwerking en innovatie stimuleren en de ontwikkeling van een sterke en geïntegreerde waardeketen ondersteunen. Hierdoor zal ESRA actief bijdragen aan de implementatie van de European Chips Act.

De alliantie zal haar activiteiten richten op de volgende gebieden:

- onderzoek en innovatie, met inbegrip van de ontwikkeling van nieuwe technologieën en toepassingen, en de bevordering van technologieoverdracht en commercialisering;
- vaardigheden en talentontwikkeling, met inbegrip van de bevordering van onderwijs- en opleidingsprogramma's en het aantrekken en behouden van talent in onze regio's;
- ontwikkeling van clusters en samenwerking, waaronder het bevorderen van regionale clusters en het opzetten van regio-overschrijdende partnerschappen en samenwerkingsverbanden.

ESRA bestaat momenteel uit 27 regio's uit 12 EU-lidstaten. Het voorzitterschap bestaat uit een toerbeurt tussen de leden, en wordt in die hoedanigheid ondersteund door maximaal twee covoorzitters. Momenteel is Saksen voorzitter en is Piëmont covoorzitter.

Als gastheer bereidt de voorzitter de jaarlijkse vergadering onder diens voorzitterschap voor in nauwe samenwerking met een Sherpa-groep. De voorzitter is verantwoordelijk voor de politieke vertegenwoordiging van de ESRA naar buiten toe, in het bijzonder tegenover de EU-instellingen. De voorzitter is tevens de contactpersoon voor alle organisatorische en inhoudelijke vragen en geeft hiervoor een centraal aanspreekpunt door aan de ESRA-leden. De voorzitter onderhoudt de ESRA-website en is het eerste aanspreekpunt voor de leden en belangengroepen.

Gedurende dit eerste jaar wenst Saksen als voorzitter eerst en vooral het proces te consolideren. Momenteel werkt het aan een jaarplanning.

De deelnemende regio's beklemtonen de grote meerwaarde om geregeld samen te komen op hoog politiek niveau en zodoende krachtige posities in te kunnen nemen.

Tot slot de reactie van de Europese Commissie. Het komt eigenlijk niet aan de Europese Commissie toe om over initiatieven als ESRA een oordeel te vellen. Niettegenstaande was de Europese Commissie aanwezig op het oprichtingsevent, in de persoon van dhr. Roberto Viola (Directeur-Generaal van het directoraat-generaal Communicatienetwerken, Inhoud en Technologie) en heeft daar ook gesproken. De algemene toon in die speech was vrij positief.

4. Zowel de Chips Act als het amendement op de Single Basic Act zijn van kracht geworden op 21 september 2023. Met het amendement op de Single Basic Act werd Key Digital Technologies (KDT) Joint Undertaking omgevormd tot *Chips Joint Undertaking* en werd de structuur van het jaarlijks op te stellen werkprogramma uitgebreid. In de toekomst bevat het jaarlijkse werkprogramma voortaan drie onderdelen en vier activiteit-domeinen:
 - het participatieve tripartiete deel, zoals in KDT Joint Undertaking, op basis van Strategic Research & Innovation Agenda (SRIA) die opgesteld wordt door de betrokken industrieassociaties;
 - het pilootlijninitiatief, waarin Commissie en lidstaten investeren in een infrastructuur die industrieel onderzoek en ontwikkeling moet faciliteren en versterken;
 - het Research, Development & Innovation initiatief waarin Commissie en lidstaten strategische projecten zullen financieren, geadviseerd door de European Semiconductor Board, het adviesorgaan opgericht onder de Chips Act, waarin Commissie en lidstaatvertegenwoordigers zetelen;
 - de oprichting van een netwerk aan Competence Centers in de lidstaten om specifieke kennis Europa-breed aan te bieden en een toeleiding te doen voor industrie en onderzoeksinstituten tot de Europees gesitueerde pilootlijnen uit het tweede deel.

Het originele werkplan KDT Joint Undertaking zal nog dit jaar geamendeerd (uitgebreid) worden om het pilootlijninitiatief op te starten. In de voorbereidingen wordt het accent gelegd om de pilootlijnen zoals opgenomen in de Chips Act (2nm, FDSOI en packaging) te starten. De vastlegging van het werkplan is momenteel voorzien op de zitting van de Governing Board van 22 november 2023.

Daarnaast zullen wellicht voorzieningen opgenomen worden voor dringende bijhorende Research Development & Innovation (RD&I) in het geamendeerde werkplan 2023, alsook eventueel de oproep voor het samenstellen van de Competence Centers.

Voor Vlaanderen en België lopen hier reeds informele besprekingen om de vraag vanuit de Joint Undertaking in Q1 en Q2 2024 in te vullen, zodat de Competence Center zijn werking in België in Q3 2024 kan starten.

Op 6 december zal de Governing Board het jaarlijkse werkprogramma 2024 waarschijnlijk goedkeuren met daarin:

- Een oproep tripartiete werking (conform voormalig KDT-JU);
- Een vraag voor aanvullende pilootlijnen (waaronder initiatieven fotonica en quantum);
- Een vraag RD&I-programma met integrale overheidssubsidie;

- Een eventuele vraag voor Competence Centers, indien niet opgenomen in het geamendeerde werkprogramma 2023. Bij verdaging naar het werkprogramma 2024 komt de initiële timing van de Competence Centers niet in het gedrang.

Om de activiteiten van de Chips Joint Undertaking sneller te laten starten, wordt voorgesteld om de werkprogramma's voor 2023 en 2024 goed te keuren zonder formeel advies van de European Semiconductor Board (ESB).

In november of december 2024 zal een gelijkwaardig werkprogramma 2025 met drie elementen worden opgesteld. Dergelijke reguliere werkprogramma's worden gepland tot en met 2027. Er is een clause voorzien dat dit met één jaar verlengd kan worden.

5. Het nieuwe jaarlijkse werkprogramma van de CHIPS Joint Undertaking bestaat uit drie onderdelen:
 - het zogenaamde 'non-initiative' (vroegere KDT) op basis van de SRIA, geleverd door de industrie-associaties. Dit wordt volledig vanuit de sector gestuurd. De stemrechten zijn gelijkmatig verdeeld tussen de Europese Commissie, deelnemende staten (incl. geassocieerde staten) en industrie-associaties.
 - de Europese Commissie en de lidstaten financieren het pilootlijn-initiatief (excl. geassocieerde landen). Het werkplan wordt gemaakt op basis van een formeel advies van de ESB. Het stemrecht behoort evenredig toe aan Commissie en lidstaten. De industrie-associaties kunnen advies uitbrengen vooraleer het werkplan finaal opgemaakt wordt.
 - het RD&I-werkplan. Dit wordt samengesteld op basis van het formele advies van de ESB. De industrie-associaties kunnen een formeel advies geven. De industrie-associaties hebben ook 10% van de stemrechten.

Vlaanderen vertegenwoordigt België in de ESB, de Governing Board en de Public Authorities Board. In de Public Authorities Board bekleedt België momenteel het vicevoorzitterschap. In 2025 zal Vlaanderen het voorzitterschap en het vicevoorzitterschap in de Governing Board bekleden. Voor de sturing vanuit de European Semiconductor Board zal er overleg gevoerd worden met de Vlaamse en Belgische industrie voor gedragen strategische positionering. Via de delegatie in de drie governance organen zal de bottom-up stem van de Vlaamse industrie verzekerd worden.

6. Innovatie is één van de inhoudelijke krachtlijnen van de Vlaamse bijdrage voor het Belgisch voorzitterschap van de Raad. De Vlaamse Regering ziet innovatie namelijk als een cruciale factor om de toekomstige welvaart, welzijn en veiligheid binnen de EU te kunnen verzekeren. De Vlaamse Regering zal de verdere stappen in verband met de Chips Act dan ook van nabij volgen en hier actief aan meewerken.